



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

Vlme, 1480

Secunda pars

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Rursus ut non timeret qualicūq; persecutores Luc. 21. cum vide-
ritis p̄lia et sedices nolite terri. Rursū ut tandē ip̄am mortē
nō timerent Mat. 10. Nolite timere eos q̄ occidunt corp⁹ aīaz
aut occidē nō possunt. q̄s aut timendus sit adiungit. h̄ potius
timete eū. q̄ potest aīam ⁊ corp⁹ p̄dere in gehennā die. 10. Quis
nō timebit te o rex gentiū. Et Tercio ponit trepidatio disci-
p̄loz turbati vero ⁊ cōterriti existimabāt se sp̄m vidē. ex hac
appariciōe passi sūt defectū primo q̄dem in cupisibili turbaciōe
Rursus defectū in irascibili. terrore. Itē defectū in rōnali. falsam
existimaciōem. nā ut dicit Beda. licz scirēt discip̄li xpm hūisse ve-
ram carnē an passionē. tū ex quo mortu⁹ erat. nō putabāt ve-
ram carnē posse resurgē tertia die de sepulchro. vñ credebāt se
vidē illū sp̄m quē xps in passione emisit. Querit quōd vñ sit
q̄ discip̄li turbati fuerūt ⁊ territi cū Jo. dicat q̄ gauisi sūt disci-
puli viso dño. Et dicendū q̄ p̄mo turbati fuerūt ⁊ territi p̄ ip̄ui-
sa ⁊ subita appariciōe ut dicit Lu. h̄ postq̄ cōdit eis lat⁹ ⁊ ma-
nus ⁊ manifestauit se ēē xpm. tūc gauisi sūt discip̄li ut dicit Jo.
Itē q̄rit vñ potuerint existimare discip̄li se vidē sp̄m. nā ut loq̄-
bant ad inuicē ip̄i. q̄ xps vere r̄surrexit ⁊ appuerat symōi atq̄
duobz discip̄lis eūtibz i emaus. ⁊ dicendū h̄m Ambro. q̄ non
oēs discip̄li habuerūt istā existimaciōem. nō ei credibile ē q̄ Pe-
trus ⁊ Jo. atz discip̄li q̄ venerūt de emaus h̄ crediderūt. h̄ q̄ ce-
teri ml̄to plures h̄ existimauerūt iō sn̄ia maioris ptis paucorū
opiniōe icludūt vl̄ dicendū h̄m eundē Ambro. q̄ potuit ēē ut
licz Pet⁹ ⁊ alii discip̄li scirēt xpm r̄surrexisse. q̄ tū clauso cōa-
culo igress⁹ ē ad eos subito ex h̄ credebāt n̄ ēē corp⁹ xpi h̄ appa-
rere spiritum eius.

Secunda pars.

Secundo cū dī. Et dixit eis q̄d turbati estis. cōditur
quōd xps sex testimōiis verā sui corp̄is r̄surrexiōē p̄-
bauerit. ⁊ p̄mo h̄ declarat. h̄ reprehendendo existima-
ciōez eoz ⁊ dixit eis q̄d t̄bati estis ad p̄sentiā meam
⁊ cogitaciōes falsas ⁊ p̄nitiose ascendūt i corda v̄ra q̄z credit̄ me
esse sp̄m. Nō h̄m Beda q̄ cogitaciōes bone descendūt a deo in
corda n̄ra sic semē bonū desup iacit in terrā Ja. 1. om̄e datū op-
timū ⁊ om̄e domū p̄fectū desursū ē. descendens a p̄re luminū co-
gitationes vero falsas non iaciunt desup. nec descendunt in cor:
sed a corde ascendūt velut male herbe Mat. 15. d̄ corde p̄cedūt
cogitaciōes male q̄ cōm̄nant hōiem. ⁊ q̄z cogitatio discip̄loz
nō erat a deo desup. h̄ d̄ affectu terrēo. iō ista cogitatio dī ascē-
dere in corda eoz. Nota secundum Cirillum q̄ ex ista repre-
hensione habetur signum. Q̄z ille qui reprehendebat ip̄se erat

Sermo

quem viderant in ligno mortuum et positum in sepulchro quem non latebat aliquid eorum que erant in homine. ps. dominus sic cogitationes hominum quoniam vane sunt. Deinde tria signa sue resurrectionis adiungit quibus cognosci poterat sensu scilicet visus. tactus: et auditus. videte manus meas et pedes. clavis adfixos in cruce. ps. foderunt manus meas et pedes meos Zach. 13. quid sunt plagae istae in medio manuum tuarum. Et respondet his plagatus sum in domo eorum qui me diligebant. et qui me debuissent diligere quia ego ipse sum qui pependi in cruce et iacui in sepulchro. et non est alius in numero. Item hoc demonstrat sensus tactus. palpatum et videte quia spiritus carne et ossa non habet sicut me videbitis habere et ideo nolite existimare quod hic sit spiritus meus sine corpore. Item per omnia ista verba que loquebatur Christus et per ea que sequuntur manifestavit se auditui eorum. ut in voce et sermonibus intelligeretur eum esse Christum Job. 33. Si habes intellectum audi quod dicam. et aufer sculta vocem eloquii mei. talibus enim sermonibus aperiebat aures viros. et erudiens eos. instruebat discipulorum namque auribus verba probat ut ibidem dicitur. Et Deinde sequitur. et cum hoc dixisset. ostendit eis manus et pedes. ut viderent et palparent. quatenus visis cicatricibus vulnorum cognoscerent quia ipse est qui pependit in cruce et palpatum carnem et ossa palparent. quia non erat spiritus. sed verum corpus habebat. Queritur si corpus Christi habebat dotem claritatis. quare in eadem claritate apostoli illud non viderunt. Et dicendum secundum Augustinum. 22. de civitate dei quod in potestate corporis gloriosi est videri in claritate vel non videri. quia vero discipuli facile existimabant Christum esse spiritum. voluit Christus tollere omnem occasionem erroris. apparens in qualitate qua posset cognosci quod esset ipse et non alius. unde in carne mortali claritatem resurrectionis ostendit. cum transfiguratus est. ut ostenderet quod ad illam claritatem deberet resurgendo pertingere: sed resurgens a mortuis ipsam claritatem non demonstravit. ne putarentur esse alius ab eo qui mortuus fuerat. Idem queritur quare cum Christus resurrexit non sanaverit vulnera sed voluerit ea remanere in carne sua. Et dicendum secundum Bedam quod hoc non fuit ex impotentia Christi potuisset enim sanare vulnera quia maiora fecit. sed tamen ipse victor mortis post mortem signa mortis delere noluit propter quatuor. Primo ut per eam fidei resurrectionis discipuli assrueretur. Secundo ut cum supplicat per humanum genere semper ipsa vulnera ostendat deo patri Tercio ut ostendat his qui salvantur quod misericorditer eos per ipsa vulnera redemit. Quarto ut ostendat in iudicio quod iuste ipsi dampnentur. Item queritur quomodo corpus Christi potuisset esse palpabile cum sic esset subtile ut

clauso cenaculo ingressum fuerit ad discipulos. Et dicendum hinc
 Gre. 2. moralium. qd in corpe gl'ioso simul sunt corpulentia: q
 p'tinet ad veritatem nature. et subtilitas p' effectum sp'ialis po-
 tentie que vt dicit Ambro. p'tinet ad corpeam qualitatem resur-
 rectionis nec ista duo corpulentia viz et subtilitas expugnant
 quia non sunt eiusdem generis. sed vnu p'tinet ad naturam. alte-
 rum ad gl'iam: ppter primu corpus xpi fuit palpabile. ppter se-
 cundum potuit sine diuisione clausa penetrare. Itz querit quod
 xps potuerit loqui vere em non loquit nisi respiras. qd aut re-
 spirat. indiget aere ad conseruationem vite. qz vero xps erat imor-
 talis non videt aerem respirasse. et sic nec loqui potuisse. Et di-
 cendum qd xpi locutio vera fuit. non em fuit locutus quemad-
 modum angelus potest loqui in assumpto corpe formando verba
 in aere. talis em locutio non est p' instrumenta vite. sed xps for-
 mauit vocem. et verba p' naturalia instrumenta. que sunt gut-
 tur. lingua. palatus. dentes. et labia. Et qm dicit qd nihil loqui-
 tur naturaliter nisi respirans. xps aut non respirabat. Dico qd
 aer spiratus ad duo deseruit aialibz. primo. s. ad refrigeracionem
 caloris intrinseci. alias em aial suffocaret. Secundo deseruit ad for-
 mationem vocis: cum parit ad canna pulmonis et postea ip-
 sa vox diuidit et articulatur diuersimode p' cetera naturalia in-
 strumentaz xps aut loquendo spirauit aerem non ratione primi
 vt viz tparet calorem intrinsecum cordis. sed attraxit aerem ra-
 tione secundi vt naturaliter se loqueretur discipulis. Deinde
 tangit quintum signu sue resurrectionis. manifestauit em se per
 sensum gustus. quia comedit coram discipulis. vnde dicit. Ad-
 huc aut illis non credentibz et mirantibz non credebant pfecte
 sed tamen mirabant pre gaudio Jo. 16: Adhuc videbo vos. et
 gaudebit cor vrm dixit habetis hic aliquid: qd manducet. pe-
 tebat xps manducare vt dicit Beda. non quidem ex necessitate
 sed ex dispensatione: vt ostenderet se esse viuientem. At illi ob-
 tulerunt ei prem piscis assi et fauum mellis. fauus dicitur a fauin gre-
 ce qd idem e quod manducare. e aut fau9 idem qd brisca est aut bi-
 sca mel nondum expressu de cera sic vna est vnu nondum expres-
 sum de racemo. et verba dicuntur quando lac nondum expres-
 sum est de mamma. et cum manducasset coram eis. videntibz oi-
 bus sumens reliquias dedit eis. non em oportebat: vt totum
 appositu cederet ne videret indigere cibo s' sufficebat modici ni-
 qd manducaret ad pbatorez ve resurrectionis R Querit vtr in
 corpe gl'ificatu idigeat cibo corpali. Dicendum qd aial indiget cibo
 ppter tria. p'mu qdem ad conseruationem substantie sue calce ei natale

Sermo

consumit humidum naturale. et nisi fieret restauratio illius humidi deperditam sumptionem cibi. consumeret aial et periret. Secundo animal indiget cibo. ut pueniat ad quantitatem propriam. et debetam virtutem. Tercio indiget cibo: ut ex superfluo alimenti possit sibi simile generare. nullo autem istorum modorum erit necesse manducare post resurrectionem. calor enim naturalis erit compatibilis humido naturali propter quod non esurient sancti sicut sicut. nec vlla erit deperditio substantie eorum ut dicitur Psalms 49. nec enim erit necessarius cibi propter augmentum. quia omnes resurgemus in perfecta quantitate secundum mensuram plenitudinis etatis christi Ephesius 4. sed nunc est cibi necessarius propter generationem. quia post resurrectionem sancti nec nubent nec nubent: sed erunt sicut angeli dei in celo ut dicitur Mattheus 22. vbi cumque igitur inuenitur in sacra scriptura: quod sancti manducabunt in vita eterna intelligendum est de spirituali manducatione que consistit in delectatione et satisfactione fructus diuine. Item queritur utrum christus vere manducauerit. Et dicendum quod aliter dicunt manducare angeli in assumpto corpore. aliter vero christus manducauit post resurrectionem. ad veram manducationem tria exiguntur. Primo videlicet ut cibo diuidatur et coteratur dentibus. Secundo ut sopor: ubi papiat. Tercio ut cibo ipse trahatur in stomachum. angeli igitur assumpto corpore licet manducare videantur non tamen vere manducant quia cibum non frangunt naturalibus dentibus. Item qualitatem cibi non sentiunt. Item quia carent stomacho ideo cibum non trahunt. christus vero cibum diuidebat et coterat naturalibus dentibus. Item papiebat saporem. Item traiecit cibum in stomachum. et ideo vere manducauit et bibit. **L** Queritur quid euenerit de cibo illo. quem christus manducauit post resurrectionem. Et dicendum quod ad veram manducationem non nisi tria requiruntur nisi tria illa que superius enumerata sunt sed quod cibus sic manducatus operatione caloris naturalis digeratur et auertatur in carnem et sanguinem: hoc non pertinet ad veram manducationem: sed videtur esse quasi effectus manducationis. et consequens eam. christus igitur licet vere manducauerit. tamen effectum manducationis non habuit. quia cibo ille sumptus. non fuit ab eo digestus. nec transiit in substantiam carnis et sanguinis sui: sed virtute diuina conuersus est ille cibo in aliam materiam in vaporem aliquem. vel aerem. put sibi placuit. omnia enim quecumque voluit fecit. nec est qui resistit voluntati eius Deinde adducit sextum signum resurrectionis et est rememoratio preteritorum dixit enim eis in memoria verba sue passionis que locutus fuerat illis antequam moreretur. et dixit ad illos haec sunt verba haec ponunt verba per rebo: Ut sic

sensus. hec sunt verba. res de quibus fuerunt verba que locutus
 fuit ad vos Luc. 18. Ecce ascendi in Hierosolimam et assidue
 omnia que scripta sunt per prophetas de filio hominis. tradet enim ge-
 nibus. et illudetur et flagellabitur. et aspuetur. et postquam flagellave-
 rint eum et tertia die resurget. cum adhuc essem vobiscum in car-
 ne. scilicet mortali. quoniam necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege
 moysi. unde licet ignoranter tamen hominem legem iudei dixerunt Pyla-
 to. Jo. 19. Nos legem habemus. et hominem legem nostram debet mori
 ideo autem hominem legem mortuus est. ut testamentum nove legis co-
 deret Hebreis. 9. per proprium sanguinem introiit semel in sancta eter-
 na redemptione inuenta. et ideo novum testamentum mediator est. mor-
 te intercedente. et prophetis Actu. 3. Deus pronuntiavit per os omnium pro-
 phetarum pati Christum suum et sic implevit. et palmis de me. Tren-
 3. ego sum salus eorum. redde eis vicem domine. iuxta opera ma-
 nuum suarum.

Tercia pars.

Ergo cum dicit. Tunc apperuit illis. ostenditur quod
 Christus discipulis suis apparuit sacre scripture intellige-
 ntiam. Luc. 18. dicit: quod cum Christus predicaret apostolis de
 his que ventura erant super eos. ipsi nihil horum intel-
 legerunt. Jo. 2. euangelista cum venisset ad monumentum Christi
 et non invenisset corpus. credidit corpus esse ablatum propter hoc
 quod nondum sciebat scripturas Jo. 20. et 13. ut dicit Theodor. ne dis-
 cipuli vacillarent circa resurrectionem Christi oportebat ut scripturas
 intelligerent. que de ipso erant. dupliciter autem Christus instruxit dis-
 cipulos. primo. scilicet interiorius illuminando et disponendo intellectum
 eorum unde dicit. tunc apperuit illis sensum. intellectum eorum
 interiorius ampliavit ad comprehensionem scripturarum. ut intellige-
 rent scripturas. purgavit enim Christus tunc eorum intellectum et fa-
 cit eos idoneos: ut omnem scripturam intelligerent Job. 32. Inspi-
 ratio omni potentis dat intelligentiam. et prima Jo. 5. si filius
 dei venit et dedit nobis sensum ut cognoscamus verum deum.
 et simus in vero filio eius. Et attende dominum inter Christum
 doctorem et ceteros homines docentes. nam homo docet alium solum
 exteriorius proponendo verba. et nihil facit interiorius: quia non po-
 test illuminare intellectum. nec prebere ingenium doctile. Christus
 vero etiam docet interiorius illuminando intellectum unde ipse est
 singularis magister de quo dicitur Mat. 23. magister noster
 unus est Christus: et propter hoc volens docere apostolos de scrip-
 turis primo aperit intellectum eorum. Job. 38. Quis posuit in
 visceribus hominis sapientiam vel quis dedit gallo intelligentiam ego do-
 minus. Secundo instruxit apostolos et per verba exteriora declarando illis